

Historia

Siedziba księcia i komtura

Nazwa Świecie pochodzi od pierwiastka świeca, świecić. Prawdopodobnie oznaczała gród mający świecące mury, leżący na jasnej polanie lub posiadający wieżę, na której płonęło ognisko.

Świecie, położone przy ujściu Wdy do Wisły w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego, należy do najstarszych miast pomorskich i nadwiślańskich. Pierwsze pisemne wzmianki o Świeciu pochodzą z 1198 r., kiedy to wspomina się o nim jako stolicy udzielnego księstwa, siedzibie księcia Grzymiśława.

Badania archeologiczne wykazują, że już we wczesnym średniowieczu istniała tu osada rybacka, choć nie udało się jednoznacznie potwierdzić pierwotnej lokacji grodu na wysokim, lewym brzegu Wdy.

Informacje zawarte w kronice pruskiej Piotra z

Duisburga wskazują, iż około 1242 r. książę Świętopełk II, po zdobyciu przez Krzyżaków grodu w Sartowicach, spełniającego rolę komory celnej na Wiśle, przeniósł Świecie w widły rzek Wdy i Wisły. Jednakże i ten gród, wymieniany jako stolica kasztelanii oraz stolica dzielnicy, a nawet całego księstwa, w roku 1309 został zdobyty przez Krzyżaków i włączony do Państwa Zakonnego.

Krzyżacy zdecydowali się na utworzenie w Świeciu komturstwa około 1320 r. Zakon, doceniając znaczenie polityczno - gospodarcze Ziemi Świeckiej, w roku 1335 zaczął wznosić murowaną warownię w widłach Wisły i Wdy. W 1338 r. Świecie otrzymało przywilej lokacyjny na prawie chełmińskim, a ukończony w 1350 r. zamek wkrótce stał się siedzibą komturów. Po przegranej bitwie grunwaldzkiej wojska Władysława Jagiełły zajęły miasto, jednakże Świecie

powróciło w granice Królestwa Polskiego dopiero na mocy II pokoju toruńskiego w roku 1466.

Wielkie przenosiny

Dzięki dogodnemu położeniu geograficznemu nad brzegiem Wisły oraz na przecięciu szlaków handlowych, bursztynowego i wiążącego Pomorze Zachodnie z Mazurami, Warmią i Litwą, Świecie rozwijało się bardzo dynamicznie.

Do bogacącego się miasta ściągali osadnicy z

odległych krajów: Holendrzy, Szkoci, Niemcy, Żydzi.

Jednakże już w XVII w. miasto nawiedziły poważne kryzysy. Wiązały się one zarówno ze zniszczeniami, spowodowanymi działaniami wojennymi podczas potopu szwedzkiego, jak i zarazą zwaną *Äppelmålad* śmiercią *Äp* które stały się przyczynami znacznego wyludnienia. Miasto ze zniszczeń odbudowywało się przez kilkadziesiąt lat.

W 1772 r., w wyniku traktatu rozbiorowego, Świecie znalazło się pod rządami pruskimi. Po odbudowie ze zniszczeń, w 1818 r. miasto stało się siedzibą nowo utworzonego powiatu.

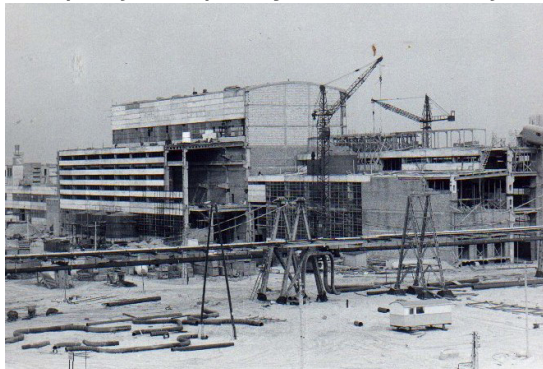
W 1854 r. po jednej z większych powodzi, która uszkodziła prawie wszystkie budynki, podjęto decyzję o przenosinach miasta na lewy brzeg Wdy wraz ze wszystkimi mieszkańcami. Trwały one do końca 1885 r. Druga połowa XIX w. przyniosła ponowny rozkwit Świecia. Uruchomiono wówczas cukrownię, tartak, elektrownię, rzeźnię, browar, a także młyn w Przechowie. Doprowadzono również linię kolejową.

Miasto papieru

Wraz z zakończeniem I wojny światowej w styczniu 1920 r. skończył się okres panowania pruskiego. Świecie powróciło do Rzeczypospolitej a pierwszym komisarzycznym burmistrzem wybrano Leona Neumanna. W okresie międzywojennym miasto rozwijało się dynamicznie. W przeddzień wybuchu II wojny światowej liczyło już około 9,5 tys. mieszkańców (dla porównania w 1921 r. Świecie miało 7,4 tys. ludności).

3 września 1939 r. miasto zajęli Niemcy. Okupacja hitlerowska przyniosła śmierć tysiącom mieszkańców Świecia i okolic. Między innymi wymordowano personel oraz 1350 pacjentów zakładu psychiatrycznego. Miasto zostało wyzwolone spod

okupacji, wspólnymi siłami wojsk polskich i radzieckich, 10 lutego 1945 r.

Po II wojnie światowej Świecie stało się prężnym

ośrodkiem gospodarczym. Przełomowym momentem dla rozwoju ekonomicznego miasta była decyzja o lokalizacji w Świeciu giganta przemysłu papierniczego - Zakładów Celulozy i Papieru (obecnie Mondi Świecie S.A.). Budowa zakładu rozpoczęła się 9 maja 1961 r. i od tego czasu liczba mieszkańców miasta zaczęła rosnąć z roku na rok. W 1961 r. Świecie liczyło 13,5 tys. mieszkańców, w 1972 r. prawie 20 tys., a obecnie 25,7 tys. Zmienił się również profil społeczno - gospodarczy gminy z rolniczego na przemysłowy, co pociągnęło za sobą liczne nowe inwestycje oraz napływ wykształconej i wyspecjalizowanej kadry.

Adres źródłowy: <https://www.archiwum.swiecie.eu/pl/page/historia-0>